

Recenzie – Reviews

Miroslav KOVALČÍK, Zuzana KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana SARVAŠOVÁ, Jozef TUTKA a kol.: Zvyšovanie konkurencieschopnosti subjektov lesného hospodárstva

Vydalo Národné lesnícke centrum vo Zvolene, v roku 2009, 77 strán, náklad 120 ks.

Publikácia *Zvyšovanie konkurencieschopnosti subjektov lesného hospodárstva* bola vydaná v rámci projektu informačnej aktivity s identickým názvom „Zvyšovanie konkurencieschopnosti subjektov lesného hospodárstva“ a financovaná bola z Európskeho poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka: Európa investujúca do vidieckych oblastí.

Téma zvyšovania konkurencieschopnosti je v lesnom hospodárstve aktuálna, čo predstavuje zakomponovanie danej tematiky do hlavných dokumentov Slovenskej republiky týkajúcich sa lesného hospodárstva, ako sú Národný lesnícky program SR, Koncepcia rozvoja lesného hospodárstva na roky 2007 – 2010 – časť LH, Programové vyhlásenie vlády, Prognózy a vízie vývoja slovenského pôdohospodárstva, lesníctva a vidieka a iných. Okrem toho je konkurencieschopnosť zakotvená aj v Akčnom pláne EÚ pre lesy.

Publikácia sa venuje skúmaniu konkurencieschopnosti vo všeobecnosti, ďalej skúma metódy hodnotenia a faktory jej zvyšovania. Údaje sú spracované za roky 2004 až 2008 a zdrojom boli súhrnné lesnícke ekonomické účty jednotlivých krajín EÚ. Na základe porovnávania získaných údajov sa hodnotí ich efektívnosť prostredníctvom neparametrických prístupov hodnotenia efektívnosti.

Publikácia je rozdelená na 6 hlavných kapitol, prvá sa zaoberá konkurencieschopnosťou z teoretického hľadiska. V ďalšej sa hodnotia vybrané ukazovatele konkurencieschopnosti LH SR. Tretiu časť predstavuje komparácia efektívnosti LH vybraných krajín Európy. V štvrtej časti sa taktiež porovnávajú efektívnosti hospodárskych činností lesných podnikov na Slovensku. V závere a diskusii sa výsledky sumarizujú a hodnotia sa hlavné ekonomické nástroje používané v LH.

Samotná práca je podložená mnohými tabuľkami a grafickými prílohami, čo zvyšuje jej vedeckú a výpovednú hodnotu.

Konkurencieschopnosť a ekonomická životaschopnosť

Autori poukazujú na to, že definícií konkurencieschopnosti existuje v súčasnosti veľa, a preto ponúka ich viacero zdrojov. Tieto predstavujú viacero dimenzií ako aj viacero úrovní konkurencieschopnosti. Tematikou sa zaoberali napr. autori Vida, Lalinský, Kadeřábová, Módos, Cuervo, Pitra, Buckley, Porter ako aj na pôde medzinárodnej organizácie OECD. Teoretická báza pre faktory zvyšovania konkurencieschopnosti je taktiež rozsiahla. Faktory sa rozdeľujú na dve základné skupiny, a to vonkajšie a vnútorné, pričom vonkajšie naberajú v poslednom období na sile. Medzi najvýznamnejšie skupiny faktorov autori zaraďujú produkt a portfólio podniku, komunikačnú schopnosť, reflektovanie časového rozmeru podnikania, súhrnné pôsobenie podniku, schopnosť vytvárania vzťahov s dodávateľmi a zákazníkmi, kapitálovú silu a finančnú spôsobilosť a v neposlednom rade príslušnosť k regiónu, v ktorom podnik pôsobí. V publikácii sa

konštatuje, že konkurencieschopnosť slovenských podnikov je nízka a podľa odboru výskumu NBS SR pôsobia na ne nasledovné hlavné skupiny faktorov: vnútropodnikové, odvetvové a makroúrovňové. Na meranie a hodnotenie konkurencieschopnosti sa používajú rôzne metódy, publikácia sa zameriava hlavne na multidimenzionálne neparametrické prístupy. V rámci tohto prístupu sa na makroekonomickej úrovni hodnotili jednotlivé štáty EÚ a na mikroekonomickej úrovni činnosti lesných podnikov na Slovensku.

Vývoj vybraných ukazovateľov konkurencieschopnosti LH SR

Ukazovateľom vývoja konkurencieschopnosti je viacero. Aj keď neexistuje univerzálny ukazovateľ, približuje sa mu HDP na pracovníka v LH a ďalej čistá alebo hrubá pridaná hodnota na pracovníka. V druhom rade sú vhodným ukazovateľmi aj ekonomické, napr. tržby a výnosy v LH, podpora v LH z verejných zdrojov, náklady LH, intenzita využívania výrobných faktorov, ekonomické nástroje ako dane, úvery, náhrady škody na lesnom majetku, atď., investície, pracovná sila, dodávky dreva a speňaženie dreva. Kapitola hodnotí každý z uvedených ukazovateľov samostatne, a to aj z časového hľadiska v rokoch 2000 až 2008 a porovnáva vývoj počas daného obdobia.

Efektívnosť a výkonnosť LH vybraných krajín Európy

V rámci kapitoly sa analyzuje 21 štátov Európy, z ktorých sa údaje získali zo súhrnných ekonomických účtov pre lesy, ktoré zasielajú krajiny do Eurostatu. Rozhodnutie pristupovať k hodnoteniu údajov pomocou parametrického alebo neparametrického prístupu bolo urobené v prospech druhého prístupu, pretože do analýzy bolo potrebné zaviesť aj údaje v technických jednotkách. Údaje boli spracované za roky 2005 až 2007, a to s priemernou hodnotou za dané obdobie. Analyzovali sa nasledovné vstupy: hodnota medzispotreby, kompenzácia zamestnancov, spotreba fixného kapitálu, finančné a ostatné náklady, výmera lesov a nasledujúci výstup a celková produkcia LH. Výsledkom bolo hodnotenie efektívnosti na základe vstupných údajov porovnaním výstupov z dvoch modelov – technického a ekonomického. Porovnanie poukazuje na to, ako sa zohľadňuje produktivita práce na odmeňovaní zamestnancov v jednotlivých krajinách. Na základe analýzy dosiahlo Slovensko priemernú efektívnosť.

Porovnanie efektívnosti hospodárskych činností lesných podnikov na Slovensku

Kapitola sa zameriava na hodnotenie efektívnosti v lesných podnikoch na Slovensku pomocou troch vybraných modelov, a to klasického modelu s absolútnymi veličinami, modelu lesnej výroby a modelu s veličinami očistenými etátom. Dané modely vychádzajú z neparametrických prístupov. Ako vstupné údaje boli použité priame náklady pestovnej činnosti, priame náklady ťažbovej činnosti, ostatné priame náklady, režijné náklady, plocha a etát. V každom modeli sa do úvahy bral technický ako aj ekonomický variant, ktoré sa navzájom

porovnávali. Pri výslednom hodnotení sa zistili odlišnosti v týchto dvoch variantoch pri modeli lesnej výroby. V ďalších dvoch boli výsledky podobné. Tento rozdiel bol spôsobený tým, že vstupné údaje v jednotlivých podnikoch neboli úplne autentické kvôli odlišnému zaraďovaniu položiek do účtovníctva a na druhej strane je nevýhodou citlivosť vybranej metódy na extrémne hodnoty.

Záver a diskusia

V závere sa autori zaoberajú hlavnými ekonomickými a legislatívnymi nástrojmi, ktoré vytvárajú priestor pre konkurencieschopnosť. Sú to ceny základných výrobných faktorov, dane, úverová politika, odvody, náhrady škody na lesnom majetku, náhrady za obmedzenie vlastníckych práv a zavedenie eura. Každý nástroj je hodnotený samostatne. Ak chce byť podnik konkurencieschopný a získať alebo udržať postavenie na trhu, do úvahy by mal brať dané nástroje, ich súčasný stav aj očakávaný vývoj. V závere kapitoly sú definované hlavné zásady a opatrenia na zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti a ekonomickej životaschopnosti multifunkčného lesníctva.

Celkové zhodnotenie publikácie

Publikácia je ucelenou štúdiou na tému konkurencieschopnosti subjektov lesného hospodárstva, ktorá dodržiava koncepčný rámec od úvodu, kde si stanovuje svoje ciele, po záver, kde sa venuje hodnoteniu a odporúčaniam pre subjekty. Na teoretické prístupy k problematike a k metodológii nadväzuje časť, ktorá ich implementuje do praxe, prostredníctvom overovania modelov a prístupov na vybraných krajinách Európy a následne na lesných podnikoch na Slovensku. V oboch prípadoch boli použité neparametrické metódy, ktorých výber je pre výskum danej problematiky na Slovensku inovatívny. Prínos publikácie je v zanalyzovaní ukazovateľov konkurencieschopnosti na Slovensku a nástrojov na dosahovanie efektívnosti a na druhej strane v použití novej metódy na hodnotenie konkurencieschopnosti.

Jana LÁSKOVÁ

Národné lesnícke centrum – Lesnícky
výskumný ústav Zvolen
T. G. Masaryka 22
SK – 960 92 Zvolen